

• У Греції перебуває на відпочинку пани Джакедди Кеннеді. Воноа їздити по Єгипетському морі локсувоюю хютою „Кри-
тинна“, що ї дав пани Кеннеді
то розпорядження грецької ко-
робабельній мультьміварю Аи-
состелью Аонасис. Цюю хютою
онаа відділала Істанбул (Кон-
стантинуполь), де м. ї. огулану
елаватинй колишній Софрейсь-
кий Собор.

• Автор сенсационно і шпигу-
нських романів в СССР, Лев
Овалов, стягнув на себе гостру
критику на сторінках „Комсо-
мольської Прауди“ і московсь-
кої „Прауди“ за те, що він ніби
представляє інфантазованих а-
мериканських шпигунів зашто-
дуючи їхню злочинність з
притриманнями совської полі-
ції, хоч вона — очевидно — в
кожній американській такий ви-
стиляла Аериканських шпигу-
нів.

• Італійський уряд видалив
двох мадлярських „дипломатів“,
які замайлись шпигунством.
Італійська поліція перевелови-
ла їх у Швейцарію Італії над-
рушним інформацій про ба-
Італії, при чому знайденню
нікже жотіві відповіді.
їни. Совети зажадали від-
ікани з італійської амба-
Москві двоох її членів.

• Спеціальна Політична
мкція Об'єднаних Націй, в
кожній членська держава
має свого представника, на-
дла в мотулоу тижні 8
досами проті І при 8-ох
стрималися, політику біл-
сового „відокремлення“ в
денній Африці та прийняли
зодуючи з виимоу, щоб та-
їний уряд негайно злізлий
в'язницю усіх політичних
ні і тих, що спеціально ви-
пали проти расової полі-
уруду. „Проти“ голосували
33 держави, 33 держави
мались від голосування
ги на стилизацію, яка не б
їла від увагу можливість, що
отими в'язнями можуть
також одиниці, що допусті-
злочини з не-ідеалістични-
їми. Але на пленумі Генер-
ної Асамблеї ЗДА й інші з
ні держави голосували

СВОБОДА

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly \$5.00.

Передплата: На рік — \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. — В Джерсі Сіті і закордоном: — На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. — Для членів У.Н. Союзу, членів і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders ми тавлю на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні випадках і скорочувати надіслані матеріали. Незаповнені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі виразно застеріг долучити за адресою конверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміною головної Редакції не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 348, JERSEY CITY 3, N.J.

Рідна мова в Церкві

Одну із справ, яку вирішує Вселенський Собор Католицької Церкви, є справа мови в Богослужбах. Не оприлюднено ще докладно постанови, яку в цій справі прийнято минулого тижня у ході дебат над декретом "Про Церкву" і не відомо ще, чи і в якій частині редакції ця постанова прийнята. Покищо — за газетними інформаціями — більшість на Соборі висловилась за допущення до Богослужбових відправ "народних мов" і навіть "говорі", при чому з тих інформацій виходить, що народна мова в Богослужбі буде введена не з обов'язку, а за добровільною згодою. Тому, що Собор водночас дебатує над поширенням прав і компетенцій єпархіальних властей, можна припускати, що — при існуванні окремих єпархій в кожній країні — вирішувати голос у розв'язанні проблеми Богослужбової мови матимуть саме єпархіальні списки. Очевидно, залежатиме це в першу чергу від остаточних вислідів Собору та проголошення його постанов.

Все ж уже перші газетні згадки про дебатування над цією справою на Вселенському Соборі у Римі викликали надзвичайне зацікавлення в найширших колах вірних Католицької Церкви. Це бо справа, що стосується безпосередньо нас вірних, однакову тих, які мають у своїх святих латинську Богослужбову мову, як тих, для яких ця мова — церковнослов'янська. Не місце тут для історичного виснаження, відколи ці мови запанували в Католицькій Церкві різних обрядів. Можна хіба пригадати, що колись як латина на Заході, так і церковнослов'янська мова на Сході Європи, були мовами книжними, що ними володіли освічені верстви народів. З часом одна й друга, ставали зрозумілими тільки для розмірної вузького кола вірних. Все ж це були мови з далекими й глибоко вкоріненими традиціями, і вірні сприймали їх, як щось нормальне, самозрозуміле, найтісніше пов'язане з їх обрядом і їхньою Церквою.

Великі народні рухи, народження новітнього націоналізму, як творчої рушійної сили, величезне значення Церкви, не тільки як християнської громади, але й як найглибшого джерела ідеалістичної віри, наділи та неприступної національної фортеці в боротьбі проти ворогів Бога і народу, — все це виторжувало зора більший вплив народної мови на Богослужбові відправи. За газетними коментарями — до того, що ця справа заринула на Вселенському Соборі, спричинилась у великій мірі революційні зміни на азіатському й африканському континентах, де с нині вже 55 національних держав, з високим відсотком населення або вже приналежного до Католицької Церкви, або схильного побільшити ради вірних цієї Церкви.

Вірні усіх християнських Церков очікують авторитетних відомостей в цій переважній справі. Тому, що ця справа має прерізні аспекти, напевне будуть про неї голоси з різних становищ. Коли ж мова про українців, то історичною правдою є те, що Церква була в історії українського народу завжди фортецею, що рятувала українство в часах найбільшого його лихоліття. Зокрема Греко-Католицька Церква була могутньою фортецею українського народу на західних землях України. Церква є також найвирішальнішою фортецею американсько-української громади. Українська Православна Церква ввела вже давніше у себе народну мову. Якщо це — за рішенням найвищих церковних чинників — станеться також в Греко-Католицькій Церкві, то це не в малій мірі матиме позитивний вплив на здійснення тих цілей, що їх ставить собі Вселенський Собор: зближення та єдності християнського світу.

Іван Шкварко

П'ЯТЬ ХВИЛИН РІШАЄ

Увечері з грукотом відскочили двері.

— Шкварко, Михайло Корж, Іван Корж! Забирайте ваші речі і виходьте! — закричав той самий дегенерат, заглядаючи пильно у свисток паперу та роблячи на ньому олівець якесь значки...

Я здогадався: викликають нас у смертну камеру... Ми відіємо перші під мур. Уже тільки хвилини відділяють мене від смерті...

— Прощайте! — шепнув я товаришам, що залишилися, і вийшов.

Перегнали нас до темної, не так камери, як радше людуху — пивниці, вікна якої були забиті дошками. Хтось напівтемки нарахував нас усіх одинадцять... Я знайомився з не-

(2)

знайомими або по голосу пізнавав знайомих... Усі знали, що звідти викликають нас по одному...

— Нічого, немає ради, — потішав я скріпше сам себе, як інших. — Раз мати родила, раз і вмерти треба. Не тепер, то колись... Може й нам треба вмерти, щоб інші жили.

Десять недалеко протяжно заревла гармата або так розкотилося загрозливим грім. Радом у камері заблещало світло!

— Починається, — шепнув хтось і почав: "Отче наш, іже си на небесах..."

Заскороговав ключ у дверях... В камеру влетів дегенерат зі свистом паперу.

— Ставовіс в ряс! — крикнув. А коли в'язні стали в

Ціль їх і далі та сама

В коментарях, друкованих на цьому місці з приводу конфлікту між Москвою і Пейпінгом, стверджувало вже багато разів, що, не зважаючи на всі ідеологічні й тактичні розбіжності між Совєтським Союзом і червоним Китаєм, обидві ці комуністичні потуги зливаються в єдиний цілий фронт проти імперіалістичної системи, що підтримується в Європі, головно в Німеччині. Це — українські воєнні інваліди, каліки, хронічно — хворі й немічні, старші віком люди. Ними перестали займатися міжнародні організації, і вони мусять самі про себе дбати. Поміч цим нашим нещасним братам можемо дати тільки ми, українське громадянство, розкинене по широкому світі, а в першу чергу наша зорганізована велика спільнота в ЗДА і Канаді. Не йде тут про односторонню допомогу, — наша поміч мусять бути постійною і систематичною. Також і серед нас тут, в Америці, є такі, що потребують чи будуть потребувати братньої допомоги, бож як скарлатини приїхало багато й старших, непрацездатних людей.

До другої світової війни суспільно — допомогнимі справами у нас, чи то на рідних землях, чи тут, загально мало цікавилися. Харитативною діяльністю займалися спорадично, у випадках якогось загального нещастя. Тоді організовано односторонню поміч. Шойно жасні внаслідок останньої воєни хуртовини заставили нас присвятити цим справам більше уваги. Вістки про десятки тисяч українських утікачів, що в самому розпалі війни опинилися в Західній Європі, викликали серед українців, громадян ЗДА і Канади, ширше співчуття до своїх братів і сестер по крові і нечуване піднесення патріотичних настроїв. Вони виявилися у масових демонстраціях і стотисячній грошовій збірках, які уможливили створення центральної суспільно — допомогної установи під назвою Злучений Український Американський Допомогний Комітет з такими ж статутними цілями: 1) уділяти матеріальну поміч потребуючим американським українцям, 2) організувати допомогу в Україні й 3) опікуватися українськими жертвами війни, що опинилися поза межами України. Першої й другої статуту перед-

в'язні розпалі війни опинилися в Західній Європі, викликали серед українців, громадян ЗДА і Канади, ширше співчуття до своїх братів і сестер по крові і нечуване піднесення патріотичних настроїв. Вони виявилися у масових демонстраціях і стотисячній грошовій збірках, які уможливили створення центральної суспільно — допомогної установи під назвою Злучений Український Американський Допомогний Комітет з такими ж статутними цілями: 1) уділяти матеріальну поміч потребуючим американським українцям, 2) організувати допомогу в Україні й 3) опікуватися українськими жертвами війни, що опинилися поза межами України. Першої й другої статуту перед-

Ще виразніше про політичну єдність комуністичного Китаю й СРСР говорив комуністичний прем'єр Чу Ен-лай у своєму інтерв'ю з колишнім японським прем'єром Ішібасі. Заперечуючи загальні можливості дипломатичного розриву між Пейпінгом і Москвою, Чу Ен-лай стверджував тривалість і живучість совєтсько — китайського договору про взаємний союз і дружбу і висловив певність, що, у випадку інвазії на Східню Німеччину, комуністичний Китай стане й на допомогу, так само як у випадку війни Совєтський Союз прийде з допомогою комуністичному Китаю. Якщо ж іде про теперішні розбіжності, то Чу Ен-лай підкреслює їх виключно ідеологічний характер і стверджує готовість співпрацювати з Совєтами в різних ділянках політичного й господарського життя.

Урочистості в Москві і заяв Чу Ен-лая доводять, що теперішні суперечки між червоними Москвою і Пейпінгом можуть мати різні причини та можуть прикрити різні форми, але це не змінює факту, що їх об'єднувала й об'єднує та сама мета — встановлення комуністичного ладу в усьому світі.

Мій мозок горів, а все ж таки працював... "Хвилинка триває екзекуючі", — думав я. — Одну хвилину... Я одинадцять... Ще п'ять хвилин буду жити... П'ять хвилин... Радіо блискавиці спомінив потрясли мене. Всі моє життя мого життя линули до мене найближчими літаками уяви й ставали до карного ряду. Все моє життя, як на долоні, стало вміти перед очі душі моєї. Шось хлипало в мені: "Тебе не люблять... Тебе кридили... Ти не жив, тільки збирався жити"... Але що це?.. Бомба чи грим, так биля самої тюрми! Над будинком суду зашугали літаки... Стріли згорі, стріли здолу, крик, метушня, ревня автомашин на подвір'ї, і — тихо... Що це?.. Невже ж би?.. Минуло п'ять, десять хвилин — нікого більше не викликали... На коридорі та в цілій тюрмі загасли мертвецька тиша... Не було шість у камері: я, Дубравський із Семиці, Іван Корж і Король з Бірки.

Остан Козакевич (з Бірки).

Іван Корж

ЗАВДАННЯ ЗУАДКОМІТЕТУ НЕ ЗАКІНЧЕНІ

Злучений Український Американський Допомогний Комітет 18-го жовтня цього року відбував свій черговий з'їзд. Довершено ним діло мас незвичайну історичну вагу. Українська громада в ЗДА, що створила цю установу і своїми жертвами та зусиллями уможливила її працю, може нею гордитися, бо досягнені успіхи перевищують всі сподівання. Опіка над 200-тисячною масою українських емігрантів, що під натиском більшовицької навали опинилися в Західній Європі, переселення 40 тисяч наших людей до вільних країн, передусім до ЗДА, це дійсно імпозантні досягнення.

Та не всіх вигнавши удалося вивести до заможних країн. Частина, і то значна, наших скарлатинців примусило була залишитися в Європі, головно в Німеччині. Це — українські воєнні інваліди, каліки, хронічно — хворі й немічні, старші віком люди. Ними перестали займатися міжнародні організації, і вони мусять самі про себе дбати. Поміч цим нашим нещасним братам можемо дати тільки ми, українське громадянство, розкинене по широкому світі, а в першу чергу наша зорганізована велика спільнота в ЗДА і Канаді. Не йде тут про односторонню допомогу, — наша поміч мусять бути постійною і систематичною. Також і серед нас тут, в Америці, є такі, що потребують чи будуть потребувати братньої допомоги, бож як скарлатини приїхало багато й старших, непрацездатних людей.

До другої світової війни суспільно — допомогнимі справами у нас, чи то на рідних землях, чи тут, загально мало цікавилися. Харитативною діяльністю займалися спорадично, у випадках якогось загального нещастя. Тоді організовано односторонню поміч. Шойно жасні внаслідок останньої воєни хуртовини заставили нас присвятити цим справам більше уваги. Вістки про десятки тисяч українських утікачів, що в самому розпалі війни опинилися в Західній Європі, викликали серед українців, громадян ЗДА і Канади, ширше співчуття до своїх братів і сестер по крові і нечуване піднесення патріотичних настроїв. Вони виявилися у масових демонстраціях і стотисячній грошовій збірках, які уможливили створення центральної суспільно — допомогної установи під назвою Злучений Український Американський Допомогний Комітет з такими ж статутними цілями: 1) уділяти матеріальну поміч потребуючим американським українцям, 2) організувати допомогу в Україні й 3) опікуватися українськими жертвами війни, що опинилися поза межами України. Першої й другої статуту перед-

Ще виразніше про політичну єдність комуністичного Китаю й СРСР говорив комуністичний прем'єр Чу Ен-лай у своєму інтерв'ю з колишнім японським прем'єром Ішібасі. Заперечуючи загальні можливості дипломатичного розриву між Пейпінгом і Москвою, Чу Ен-лай стверджував тривалість і живучість совєтсько — китайського договору про взаємний союз і дружбу і висловив певність, що, у випадку інвазії на Східню Німеччину, комуністичний Китай стане й на допомогу, так само як у випадку війни Совєтський Союз прийде з допомогою комуністичному Китаю. Якщо ж іде про теперішні розбіжності, то Чу Ен-лай підкреслює їх виключно ідеологічний характер і стверджує готовість співпрацювати з Совєтами в різних ділянках політичного й господарського життя.

Урочистості в Москві і заяв Чу Ен-лая доводять, що теперішні суперечки між червоними Москвою і Пейпінгом можуть мати різні причини та можуть прикрити різні форми, але це не змінює факту, що їх об'єднувала й об'єднує та сама мета — встановлення комуністичного ладу в усьому світі.

Мій мозок горів, а все ж таки працював... "Хвилинка триває екзекуючі", — думав я. — Одну хвилину... Я одинадцять... Ще п'ять хвилин буду жити... П'ять хвилин... Радіо блискавиці спомінив потрясли мене. Всі моє життя мого життя линули до мене найближчими літаками уяви й ставали до карного ряду. Все моє життя, як на долоні, стало вміти перед очі душі моєї. Шось хлипало в мені: "Тебе не люблять... Тебе кридили... Ти не жив, тільки збирався жити"... Але що це?.. Бомба чи грим, так биля самої тюрми! Над будинком суду зашугали літаки... Стріли згорі, стріли здолу, крик, метушня, ревня автомашин на подвір'ї, і — тихо... Що це?.. Невже ж би?.. Минуло п'ять, десять хвилин — нікого більше не викликали... На коридорі та в цілій тюрмі загасли мертвецька тиша... Не було шість у камері: я, Дубравський із Семиці, Іван Корж і Король з Бірки.

Остан Козакевич (з Бірки).

Остан Козакевич (з Бірки).

Іван Корж

В ОБОРОНІ ТРАДИЦІЙ

"Ді чужому научайтесь, своєю не чужайтесь..." — Т. Шевченко

Професор славістики в Торонтському університеті, д-р Юрій Луцький, оприлюднив у міжконтинентальному журналі "Сучасність" за березень ц. р. статтю "Ще до проблеми двох батьківщин", в якій поручає українській еміграції не тільки угоду на денационалізаційний процес, але й приспівування його та резигнацію з національних самобутностей. Це — виняткове явище, і то, мабуть, не тільки серед українців, але й серед будь-якого народу в світі: докоряти себе за їх патріотизм і кувати теорію про koniecznost' викрестити дідовських та батьківських традицій в їхній вклюдженні себе у "вищу" культуру. Проф. Ю. Луцький підносить процес природної асиміляції далішніх поколінь еміграції, що перебуває серед чужомовного моря, до висот чесності, який треба поклонятися, до висот благодатного для асимілюваних українців поза Україною та для самої України явища.

Головна теза цієї статті: потрібні "не переживання стереотипів" про завдання у українській культурі на чужині, а зовсім нова й твереза переоцінка сучасного становища. Автор не бачить нічого, що позбавляло б асиміляцію з народами й оточення. Автор проти зупинювання денационалізаційного процесу. Навпаки, він вбачає в оточенні, мовляв, засудує українство на гетто, що не має ніякої духовної вартості.

"Боячись, — читаємо там, — зрадити" дідовські й батьківські заповіді і успішно зберігаючи старі традиції, українська еміграція опинилася перед смертельною небезпечкою втратити контакт з сучасною духовністю західного світу, до пізнання якої так уперто прагнули кращі уми нашого минулого. Захочавши скарби рідної мови і культури і виявляючи багато чужих мов, ми опинилися в неспроможності познати одного світу з другою. Всі далі вказують на те, що прірва між тим, що зберігається під назвою національної спадщини, і Заходом стане щораз більшою — голлове тому, що на Заході культурний і політичний націоналізм не тільки певної "етнічної групи" (наприклад, українців), але й "автохтонного населення" (напр. Квебеку) є засуджений на довге фізичне життя і на повільне духовне смерті... Категорично протиставляю винороздволенню в Новому Світі означас засудити себе на долю індіанців, з тією різницею, що індіанці як перші мешканці мали на це більше прав від нас... Чому не пірнути в глибини західноєвропейської й американської культури, не зануритися з головою в тому, що є під поверхнею? Втративши вид рідного берега, ми станемо свідомі безмежних горизонтів життєвого моря. Тоді можна сподіватися того, що в національній культурі добитися найкраще, що є, однак, єдиною запорукою її живучості: постійної переоцінки вартостей і постійного оновлення світогляду. Те, чого не може виконати українська інтелігенція сьогодні на Україні, може пробувати еміграція. Та цього вона не зробить

Що поміч найкраще може організувати та пережити зорганізована велика спільнота в ЗДА і Канаді. Не йде тут про односторонню допомогу, — наша поміч мусять бути постійною і систематичною. Також і серед нас тут, в Америці, є такі, що потребують чи будуть потребувати братньої допомоги, бож як скарлатини приїхало багато й старших, непрацездатних людей.

Ще виразніше про політичну єдність комуністичного Китаю й СРСР говорив комуністичний прем'єр Чу Ен-лай у своєму інтерв'ю з колишнім японським прем'єром Ішібасі. Заперечуючи загальні можливості дипломатичного розриву між Пейпінгом і Москвою, Чу Ен-лай стверджував тривалість і живучість совєтсько — китайського договору про взаємний союз і дружбу і висловив певність, що, у випадку інвазії на Східню Німеччину, комуністичний Китай стане й на допомогу, так само як у випадку війни Совєтський Союз прийде з допомогою комуністичному Китаю. Якщо ж іде про теперішні розбіжності, то Чу Ен-лай підкреслює їх виключно ідеологічний характер і стверджує готовість співпрацювати з Совєтами в різних ділянках політичного й господарського життя.

Урочистості в Москві і заяв Чу Ен-лая доводять, що теперішні суперечки між червоними Москвою і Пейпінгом можуть мати різні причини та можуть прикрити різні форми, але це не змінює факту, що їх об'єднувала й об'єднує та сама мета — встановлення комуністичного ладу в усьому світі.

Мій мозок горів, а все ж таки працював... "Хвилинка триває екзекуючі", — думав я. — Одну хвилину... Я одинадцять... Ще п'ять хвилин буду жити... П'ять хвилин... Радіо блискавиці спомінив потрясли мене. Всі моє життя мого життя линули до мене найближчими літаками уяви й ставали до карного ряду. Все моє життя, як на долоні, стало вміти перед очі душі моєї. Шось хлипало в мені: "Тебе не люблять... Тебе кридили... Ти не жив, тільки збирався жити"... Але що це?.. Бомба чи грим, так биля самої тюрми! Над будинком суду зашугали літаки... Стріли згорі, стріли здолу, крик, метушня, ревня автомашин на подвір'ї, і — тихо... Що це?.. Невже ж би?.. Минуло п'ять, десять хвилин — нікого більше не викликали... На коридорі та в цілій тюрмі загасли мертвецька тиша... Не було шість у камері: я, Дубравський із Семиці, Іван Корж і Король з Бірки.

Остан Козакевич (з Бірки).

Остан Козакевич (з Бірки).

Іван Корж

Чому так нудно?

"Ді чужому научайтесь, своєю не чужайтесь..." — Т. Шевченко

Професор славістики в Торонтському університеті, д-р Юрій Луцький, оприлюднив у міжконтинентальному журналі "Сучасність" за березень ц. р. статтю "Ще до проблеми двох батьківщин", в якій поручає українській еміграції не тільки угоду на денационалізаційний процес, але й приспівування його та резигнацію з національних самобутностей. Це — виняткове явище, і то, мабуть, не тільки серед українців, але й серед будь-якого народу в світі: докоряти себе за їх патріотизм і кувати теорію про koniecznost' викрестити дідовських та батьківських традицій в їхній вклюдженні себе у "вищу" культуру. Проф. Ю. Луцький підносить процес природної асиміляції далішніх поколінь еміграції, що перебуває серед чужомовного моря, до висот чесності, який треба поклонятися, до висот благодатного для асимілюваних українців поза Україною та для самої України явища.

Головна теза цієї статті: потрібні "не переживання стереотипів" про завдання у українській культурі на чужині, а зовсім нова й твереза переоцінка сучасного становища. Автор не бачить нічого, що позбавляло б асиміляцію з народами й оточення. Автор проти зупинювання денационалізаційного процесу. Навпаки, він вбачає в оточенні, мовляв, засудує українство на гетто, що не має ніякої духовної вартості.

"Боячись, — читаємо там, — зрадити" дідовські й батьківські заповіді і успішно зберігаючи старі традиції, українська еміграція опинилася перед смертельною небезпечкою втратити контакт з сучасною духовністю західного світу, до пізнання якої так уперто прагнули кращі уми нашого минулого. Захочавши скарби рідної мови і культури і виявляючи багато чужих мов, ми опинилися в неспроможності познати одного світу з другою. Всі далі вказують на те, що прірва між тим, що зберігається під назвою національної спадщини, і Заходом стане щораз більшою — голлове тому, що на Заході культурний і політичний націоналізм не тільки певної "етнічної групи" (наприклад, українців), але й "автохтонного населення" (напр. Квебеку) є засуджений на довге фізичне життя і на повільне духовне смерті... Категорично протиставляю винороздволенню в Новому Світі означас засудити себе на долю індіанців, з тією різницею, що індіанці як перші мешканці мали на це більше прав від нас... Чому не пірнути в глибини західноєвропейської й американської культури, не зануритися з головою в тому, що є під поверхнею? Втративши вид рідного берега, ми станемо свідомі безмежних горизонтів життєвого моря. Тоді можна сподіватися того, що в національній культурі добитися найкраще, що є, однак, єдиною запорукою її живучості: постійної переоцінки вартостей і постійного оновлення світогляду. Те, чого не може виконати українська інтелігенція сьогодні на Україні, може пробувати еміграція. Та цього вона не зробить

Що поміч найкраще може організувати та пережити зорганізована велика спільнота в ЗДА і Канаді. Не йде тут про односторонню допомогу, — наша поміч мусять бути постійною і систематичною. Також і серед нас тут, в Америці, є такі, що потребують чи будуть потребувати братньої допомоги, бож як скарлатини приїхало багато й старших, непрацездатних людей.

Ще виразніше про політичну єдність комуністичного Китаю й СРСР говорив комуністичний прем'єр Чу Ен-лай у своєму інтерв'ю з колишнім японським прем'єром Ішібасі. Заперечуючи загальні можливості дипломатичного розриву між Пейпінгом і Москвою, Чу Ен-лай стверджував тривалість і живучість совєтсько — китайського договору про взаємний союз і дружбу і висловив певність, що, у випадку інвазії на Східню Німеччину, комуністичний Китай стане й на допомогу, так само як у випадку війни Совєтський Союз прийде з допомогою комуністичному Китаю. Якщо ж іде про теперішні розбіжності, то Чу Ен-лай підкреслює їх виключно ідеологічний характер і стверджує готовість співпрацювати з Совєтами в різних ділянках політичного й господарського життя.

Урочистості в Москві і заяв Чу Ен-лая доводять, що теперішні суперечки між червоними Москвою і Пейпінгом можуть мати різні причини та можуть прикрити різні форми, але це не змінює факту, що їх об'єднувала й об'єднує та сама мета — встановлення комуністичного ладу в усьому світі.

Мій мозок горів, а все ж таки працював... "Хвилинка триває екзекуючі", — думав я. — Одну хвилину... Я одинадцять... Ще п'ять хвилин буду жити... П'ять хвилин... Радіо блискавиці спомінив потрясли мене. Всі моє життя мого життя линули до мене найближчими літаками уяви й ставали до карного ряду. Все моє життя, як на долоні, стало вміти перед очі душі моєї. Шось хлипало в мені: "Тебе не люблять... Тебе кридили... Ти не жив, тільки збирався жити"... Але що це?.. Бомба чи грим, так биля самої тюрми! Над будинком суду зашугали літаки... Стріли згорі, стріли здолу, крик, метушня, ревня автомашин на подвір'ї, і — тихо... Що це?.. Невже ж би?.. Минуло п'ять, десять хвилин — нікого більше не викликали... На коридорі та в цілій тюрмі загасли мертвецька тиша... Не було шість у камері: я, Дубравський із Семиці, Іван Корж і Король з Бірки.

Остан Козакевич (з Бірки).

Остан Козакевич (з Бірки).

Іван Корж

Чому так нудно?

"Ді чужому научайтесь, своєю не чужайтесь..." — Т. Шевченко

Професор славістики в Торонтському університеті, д-р Юрій Луцький, оприлюднив у міжконтинентальному журналі "Сучасність" за березень ц. р. статтю "Ще до проблеми двох батьківщин", в якій поручає українській еміграції не тільки угоду на денационалізаційний процес, але й приспівування його та резигнацію з національних самобутностей. Це — виняткове явище, і то, мабуть, не тільки серед українців, але й серед будь-якого народу в світі: докоряти себе за їх патріотизм і кувати теорію про koniecznost' викрестити дідовських та батьківських традицій в їхній вклюдженні себе у "вищу" культуру. Проф. Ю. Луцький підносить процес природної асиміляції далішніх поколінь еміграції, що перебуває серед чужомовного моря, до висот чесності, який треба поклонятися, до висот благодатного для асимілюваних українців поза Україною та для самої України явища.

Головна теза цієї статті: потрібні "не переживання стереотипів" про завдання у українській культурі на чужині, а зовсім нова й твереза переоцінка сучасного становища. Автор не бачить нічого, що позбавляло б асиміляцію з народами й оточення. Автор проти зупинювання денационалізаційного процесу. Навпаки, він вбачає в оточенні, мовляв, засудує українство на гетто, що не має ніякої духовної вартості.

"Боячись, — читаємо там, — зрадити" дідовські й батьківські заповіді і успішно зберігаючи старі традиції, українська еміграція опинилася перед смертельною небезпечкою втратити контакт з сучасною духовністю західного світу, до пізнання якої так уперто прагнули кращі уми нашого минулого. Захочавши скарби рідної мови і культури і виявляючи багато чужих мов, ми опинилися в неспроможності познати одного світу з другою. Всі далі вказують на те, що прірва між тим, що зберігається під назвою національної спадщини, і Заходом стане щораз більшою — голлове тому, що на Заході культурний і політичний націоналізм не тільки певної "етнічної групи" (наприклад, українців), але й "автохтонного населення" (напр. Квебеку) є засуджений на довге фізичне життя і на повільне духовне смерті... Категорично протиставляю винороздволенню в Новому Світі означас засудити себе на долю індіанців, з тією різницею, що індіанці як перші мешканці мали на це більше прав від нас... Чому не пірнути в глибини західноєвропейської й американської культури, не зануритися з головою в тому, що є під поверхнею? Втративши вид рідного берега, ми станемо свідомі безмежних горизонтів життєвого

Василь Мудрий

НЕПОВТОРНЕ МИСТЕЦТВО

І.
Едвард Козак (у скороченні: ЕКО) це відомий наш карикатурист великого формату. Тематика його карикатур охоплює не тільки українське середовище, але й виходить далеко поза нього. ЕКО є також сатириком не тільки в рисунку, але й в друкованому слові.

Його карикатури так само, як його сатира, мали і мають невідому ціль — поборовати і викоринувати всякі аномалії серед нашого середовища як громадського, так і національного характеру.

ІІ.
Незалежно від цього Едвард Козак плекас і плекас мистецтво пензля. Це його мистецтво дуже своєрідне. Його образи, повні життя і руху, сповнені оригінальною кольористикою.

Тематика цих образів пребагата: селянський побут, гуцульщина, бойківщина з її переказами, повір'ями та образами. Незалежно від того цей мистець є надзвичайно, що так скажу, інтерпретатором українських народних і стрілецьких пісень.

На його образах знайдете багато т. зв. модерністичних засобів у стилізації української чарівної природи. Але все це так добре доповнює до головної ідеї твору, що ніколи не можна помилитись при належному розумінні образу та належній оцінці його змісту.

До великих композицій належать такі мистецькі твори автора, як „Князь Володимир“, „Село“, „Ярмарок“, „Верховина“, „Запорожці“, „Львів“, „Горішні проти долішніх“, „Данець опришків“, „Побратими“ та інші. Хоч не всі з названих образів великого обсягу, усі вони великі за думом. Окрему групу творять такі образи, як „Зима“, „Довбуш“, „На кладі“, „Смерть гуцула“, „Гуцулка“, „Мак“, „Автопортрет“, „Галічка“, „У полі верба“, „Гандзя“, „Козак і дівчина“, „Синя чічка“, „Ділля“, „Зустріч“ та ін.

„Ділля“ — це образ, що представляє легендарну тече тепер постать хорунжого Українських Січових Стрілців Цяпка. Він такий оригінально-вишуканий і так по-мистецьки виконаний, що займав на цій виставці зовсім відокремлену позицію.

Під технічним оглядом багато з цих образів мальовані темперами, деякі олійними фарбами, деякі гуашем, деякі тушем і аквареллю, а деякі тільки аквареллю. Вся ця виставка була розташована в залі, де одна стіна, майстерно розмальована ЕКОМ, представляє Гуцульщину в цілій її красі. Можна твердити, що виставка доповнювалася цією стіною, або навпаки, що розмальована стіна була доповнена виставкою.

ІІІ.
Едвард Козак є в українському мистецтві майстром творцем наскрізь нового стилю. В кожному його образі немов би закладена ідея, що вдало відразу. Тематика всіх його образів чисто українська. Декоративні засоби наскрізь українські. Красиві українські. Словом, генеза всієї його мистецької творчості це ніким досі неперевершений процес видобування мистецьких перлинів у мистецтві з глибини чисто української національної духовності. Я переконаний, що ніхто в минулому не міг бути зразком для його творчості хоч би в тому, що її можна назвати „модерною“ (новачасною). Едвард Козак має не мало учнів, але ще ніхто з них не дав нічого такого, що було б у стилі його вчителя. Це тому, що кожний з тих учнів знайшов свій індивідуальний мистецький шлях. Сміливо можна висловити твердження, що і в будучині ніхто не дорівняє Едвардові Козаку ні стилем, ні засобами, щоб міг осягати такі результати, яких він досяг. Тому то його мистецтво є неповторним. В історії нашого мистецького мистецтва Едвард Козак буде творити окрему сторінку, саму для себе.

ІV.
Приглядаючись докладніше деяким із виставлених образів, я хочу, зокрема, присвятити більше уваги тим із них, що на другій сторінці репродуковані, на жаль, в одному кольорі. Зокрема це „Ярмарок“, „Князь Володимир“ і „Цяпка“.

Едвард Козак

Зовсім іншого характеру образ „Цяпка“. Це — високомистецька карикатура. Вигляд самого Цяпки на расовому, по-цирковому витривалому, верхівці надзвичайний. Цей легендарний вже нім, Цяпка робить око до гуртка дівчат, а його кінці вклоняються дівчатам. На образі все живе. За Цяпкою йде відділ стрілецької піхоти. А в перспективі видно усусіські наладовані добром вози, що їх тягнуть з великою напруженою обози коні. Цей образ мальований олійними фарбами.

З черги переходжу до образів, помічених на звороті. На першому плані „Ярмарок“. Все це полотно заповнене понад 20-ма групами прерізних учасників ярмарку. Там і конярі, там і продавці рогатої худоби, курей, гарбузів, там і пияк, який пропив усе, що було на возі разом із волами, бо залишилися тільки ярма, а сам він спить під возом, там і лірник, і ятка з ковбасою та м'ясом, там і будка з матеріями та хустинами, там і отець духовний, що приїхав на ярмарок з дружиною, там і коршма. Але там уже видно і „Повітовий Союз Кооперативів“ і „новочасну молоддь“, репрезентовану молодцем з усусіським кашкетом, та гарно убрану дівчину.

Все це різнокольорове товариство на ярмарку робить головокружне враження. Там можна відчувати навіть ярмарковий шум і крики продавців, і галас свиней, корів, курей, коней, лірника і т. д. На картині ніякої перспективи. Здалека відстаєся її лінійною завдяки відповідно розміщеному червоному кольорові та двома маленьким галачинами поміж тими групами продавців і покупців. Словом надзвичайний образ!

З черги йде „Синя чічка“. Стужена за своїм милім стрільцем, що пропав, як камінь в річку, дівчина тримає в руках подаровану їй милім „синю чічку“ (квітку) і, вдвигнувшись у неї, відстає візю: вона серед стрілецького війська, а з-поза дерев виїжджає її коханий стрілець. Гарна візія. Образ робить сильне враження.

„Запорожці“, третій з черги образ. Широкий український, порослий високою травою, степ. Серед нього запорожський похідний обоз, оточений військами. На возах вартують, вщердині табору коні. Старшина з дівками узброєними козаками виходить із табору, щоб розглянути терен і порадились, куди і як далі посуватись, чи як розправитись з ворогом. Далеко позаду виють вовки.

„Львів“. Це прекрасний образ. Вулицею проходять стежі зі зброєю, готовою до стрілу. На задньому плані львівські церкви, а на землі

Е. Козак: ЯРМАРОК

Е. Козак: СИНЯ ЧІЧКА

Е. Козак: ЛЬВІВ (ЛИСТОПАД)

недалеко стійкового жовтий листок, що символізує львівський незабутній листопад.

„Ділля“. Жива. Сонце заходить по цілоденній праці. Нарубок грас на сопілці, зачаровуючи своєю музикою спрощену дівчину. Образ прикрашений багатоманітними лінійними, соціальними і кін, снопом жита, серпом, дубачкою з водою та мотиллями й птахами.

„Побратими“. Зима. Безлістий, відкритий снігом, ліс. Члени Української Повстанської Армії в білих халатах, доповнених до снігу, в марші до боротьби з ворогом. Мороз і вітер. Упівні відстрілюються направо й наліво. Біля них голодні вовки. Ці вовки в лісі — єдині побратими бійців.

Е. Козак: ЗАПОРОЖЦІ

Е. Козак: ДІЛЛЯ

Е. Козак: ПОБРАТИМИ

Е. Козак: СМЕРТЬ ГУЦУЛА

В ОБОРОНІ ТРАДИЦІЙ

(Закінчення зі сторінки 2-го)

своїм „Гамлетом“, Гете „Фаустом“, Фьолбер „Саломеєю“, Сяквич „Кво вадіє“, Прус „Фараоном“ — всі вони принесли славу рідному письменству творами з чужої тематики. АЛЕЖ „Пан Тадеуш“ та „Косині пільгимства польського“ Міцкевича, „Ангелі“ Словацького і „Небоска комедія“ Красінського, твори написані на еміграції, стали дійсним надбанням і національним політичним дороговказом для дальших польських поколінь. Не можемо збагнути таємниці: чому а пріорі чужинська тематика має бути кращою для українського письменника і мистця, якому більше до вподоби рідна і який може написати цінні твори з рідної тематики?

Проф. Луцький вважає, що підхід до проблеми відношення еміграції до батьківщини буде правильний тоді, коли він прийде „з боку духовного збагачення, досягнення в процесі денационалізації, яка відбувається тут і в інших мілі там“. Значить, коли ми будемо приймати процес денационалізації тут і будемо його досконалими до процесу денационалізації (русифікації) в Україні, то ційно тоді буде „повна взаємодія“. Виходило б, — послідовно — маємо схвалювати теж і русифікаційну політику Москви в Україні?!

Захопившись міражем „західної духовності“, проф. Луцький забув кілька дрібничок:

По-перше, ніхто ніколи не заперечував асиміляційної сили американського оточення, ніхто ніколи не пропагував боротьби проти того асиміляційного процесу через зачнення себе в гетто. Ніхто з тих, хто цинив і цинить нашу правду і культуру без лапок, що їх ставить проф. Ю. Луцький, не вважав, що можна нею переможно відперти асиміляційний натиск від майбутніх поколінь українців поза межами України. Йде не про спаралізування і унеможливлення то процесу, а про зупинення, якнайдалше відсунення, щоб тими дійсними, без лапок, пропагованими та створеними скарбами рідної культури і традиції зацелити й закріпити можливо якнайглибший сентимент до України, можливо якнайдалшим поколінням українського роду, так власне, як це сталося з ірландцями, голландцями, французами та німцями. Успіх чи невдача цих зусиль у великій мірі залежать від ходу подій на Сході Європи.

Проф. Луцький не може знати, чи визвольна проблема України не буде актуалізована за 5, 10, 20 років. Чи ми вже нині маємо виступити українства за межами України, як національно — політичного й культурного чинника, і залишити пустку навіть уже в другому після нас поколінні? Чи ми маємо вже тепер прийняти тезу, що єдиною раціональною ціллю еміграції є „пірнути з головою“ в західну культуру з відмовленням від таких „абсурдних зусиль, як ставлення пам'ятників Шевченкові“ і — в ім'я користі для українського народу — не творити тут ніяких власних культурних цінностей, все одно „засуджених на смерть“?!

Якщо ціллю статті проф. Ю. Луцького було зрушити публічну думку з інерції і спричинити дискусію, то частинно йому це вдалося, але, мабуть, не по тій лінії, як він її сподівався. Покищо всі голоси, що відповідали на ту його статтю, таврували її, як теорію, не підтриману ні одним доказом. Наприклад, В. Голубничий у своїй полемічній статті в тій же „Сучасності“ за серпень т. р., звернувши увагу, що проф. Ю. Луцький радить землякам „вискочити з себе“, — операцію якої він сам не встиг на собі перевести. Він пригадає також, що твердження проф. Луцького, начебто існує якась одна всеохоплююча західна культура і західна духовність — цілком помилкове. Додамо, що коли з статті проф. Луцького виходить, ніби націоналізм відмерли і людство маршувало в напрямку універсальної духовності, в яку повинні включити себе українці, то це твердження цілком невірне. Може колись так буде, але покищо живемо все це в процесі народжування і скріплення націоналізмів. Деконструкція азіатсько-африканських народів плекають власні націоналізми, а коли еднануться у широкі блоки, то задля здобуття кращих можливостей розвитку національних культур і економік. Нинішні диктатори в цілому ряді азіатських і африканських країн — це чистокровні націоналісти. Де Голь відродив у Франції націоналізм, проблема німецького об'єднання стоїть під знаком націоналізму, спір між Москвою і Пейпінгом проходить не під кутом різної інтерпретації марксо-ленінської науки, а під знаком націоналізмів російського і китайського. Чому саме українці мають виступити на еміграції дідівських та батьківських заповітів і тієї української правди, що її проф. Луцький бере в „лапки“?!

Статті проф. Ю. Луцького не можна легко вважати не тому, що вона „бойова непримирненість“, а тому, що вона небезпечна своїм напівістинством. В історії України відомі періоди, коли користувалися польською чи російською мовою вважалося за доказ приналежності до вищої культури, і по нинішній день однією з прикметних рис малоросійщини є комплекс тієї меншовартості, який змушує дивитись на українську мову як на мову мушкетерів. Коли хтось із батьків на еміграції твердить „моєю ділою українська мова не дасть хліба“, то вони з радістю підхоплять баламутні фрази про зайзвість і навіть шкідливість всякого спротиву процесові денационалізації. У своїй відповіді проф. Луцькому в „Смолоскні“ за травень-червень ц. р. Б. Гасюк має повну рацію, твердячи, що в першу чергу денационалізуються нігілісти, духові безбаченки, люди без особистої і національної гідності та хребта. Проф. Луцький у своїй статті радить помножувати їхні ради.

С. проте, в статті проф. Юрія Луцького одне речення, від якого треба підписатися двома руками, заадресувавши те речення на його адресу: „Не шукати нових ідеологій чи догм, а старатися оборонити місце для людського розуму і гідності людини“. Валентина традиціоналізму і проповідання добровільного відступництва від рідного пня — це може звучити оригінально. Але ми віримо, що людство, а з ним і український народ та його заможна частина йдуть шляхами ідеалізму і національного традиціоналізму. І тому віримо, що всі виступи проти вірності традиціям традицій минуться безслідно, як непорозуміння.

Роман Рудницький виступить в Ньюарку

В суботу 19-го жовтня українська громада Ньюарку й околиці матиме нагоду почути вперше концерт молодого, але від давна славного українського піаніста — віртуоза, 20-літнього Романа Рудницького.

10 літ проминуло від того часу, і Роман Рудницький вперше не тільки на передового українського піаніста, але на американського критика („Ди Телеграм“ — Пали Біч, Фл.) з 1-го квітня 1963 р. — один з передових піаністів сучасної генерації.

Від п'яти років учень-студент найвишнього в Америці педагога Розіни Левін в славній „Джулія Скул оф Мюзик“ в Нью-Йорку, (а перший Егона Петрі в Каліфорнії) Роман Рудницький з'єднає студії коледжу —

яким є ця музична школа, з поважним числом власних концертів і виступів як соліст з оркестрами. І так в бieżучім сезоні до Нового Року, крім власних концертів в Рочестері, Клівленді, Вашингтоні, то що він виступив в листопаді як соліст з оркестрою фільгармонії в Торонто, і символічною концертів на закінчення „Українського тижня“.

Концерт Романа Рудницького в Ньюарку в суботу 19 жовтня, о год. 8 веч., відбувається заходом Хору „Трембіта“ в залі „Чорноморської Січі“, буде рідкісною мистецькою подією, яку наше громадянство повинно використати, доказуючи своєю присутністю на концерті розуміння вартості рідних українських мистецтв, які своїми досягненнями звертають увагу Америки не тільки на себе, але посередньо і на наш наїрід. В. С.

Концерт Романа Рудницького в Ньюарку в суботу 19 жовтня, о год. 8 веч., відбувається заходом Хору „Трембіта“ в залі „Чорноморської Січі“, буде рідкісною мистецькою подією, яку наше громадянство повинно використати, доказуючи своєю присутністю на концерті розуміння вартості рідних українських мистецтв, які своїми досягненнями звертають увагу Америки не тільки на себе, але посередньо і на наш наїрід. В. С.

Концерт Романа Рудницького в Ньюарку в суботу 19 жовтня, о год. 8 веч., відбувається заходом Хору „Трембіта“ в залі „Чорноморської Січі“, буде рідкісною мистецькою подією, яку наше громадянство повинно використати, доказуючи своєю присутністю на концерті розуміння вартості рідних українських мистецтв, які своїми досягненнями звертають увагу Америки не тільки на себе, але посередньо і на наш наїрід. В. С.

Український Народний Союз

з вдволенням повідомляє Українське Громадянство про дальше поліпшення своєї вже 70-річної служби своїй національній громаді на полі життєвого забезпечення:

З ДНЕМ 1-го ВЕРЕСНЯ 1963 року УНСоюз збільшив число своїх численних модерних забезпечених грамот новою, незвичайно корисною й дешевою

АКЦИДЕНТОВОЮ ГРАМОТОЮ

для забезпечення перед наслідками смерти чи каліцтва, тобто втратою рук, ніг чи зору, що їх спричинили нещасливі випадки, вдома, при праці чи в дорозі.

СУМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: \$5,000.00 у випадку смерти або подвійного каліцтва (втрата двох ніг, рук чи зору обох очей, або руки й ноги, руки й ока) та \$2,500.00 у випадку поодинокого каліцтва. Коли б нещасливий випадок трапився забезпеченому, як пасажирові в автобусі, залізниці, літаку чи в іншому засобі публічному пасажирської комунікації, тоді УНСоюз виплатить належне забезпечення В ПОДВІЙНІЙ ВИСОТІ, а саме у випадку смерти та подвійного каліцтва \$10,000.00, а при обмеженім каліцтві \$5,000.00.

Крім цього забезпечені користають з права ДО ДОДАТКОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ у випадку поважної недуги і каліцтва, незалежно, чи вони сталися внаслідку акциденту, чи ні.

Для набуття цього забезпечення НЕ ПОТРІБНО ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН. Досить підписати аплікацію та після прийняття до УНСоюзу заплатити вкладку.

Забезпечитися акцидентовою грамотою можуть і повинні всі, однаково члени, як не члени УНСоюзу, у віці поміж 16-им та 54-им роком життя.

В **ВІДПЛАДНИ** за це забезпечення є незвичайно низькі. Ось вони подані в цій таблиці:

Вік	Місячно	Квартально	Піврічно	Річно
16 — 40	\$.85	\$2.45	\$4.80	\$ 9.20
41 — 49	1.10	3.20	6.30	12.20
50 — 54	1.35	3.95	7.80	15.20

Особи, які ще не є членами УНСоюзу доплачують \$1.80 річно, або 15 центів місячно.

ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Скористайте з цієї виїмкової нагоди, щоб доповнити своє дотеперішнє забезпечення високою сумою акцидентового забезпечення.

ГРОМАДЯНИ!

Забезпечіться негайно перед наслідками нещасливих випадків. За невеличку суму 3 до 5 центів денно, або 85 центів до \$1.50 місячно здобудете для себе й своїх рідних високе забезпечення, від якого може залежати Ваша та їх доля. Ще сьогодні зверніться до місцевого секретаря чи організатора УНСоюзу або пишіть прямо до Головної чи Канадської Канцелярії УНСоюзу.

Український Народний Союз
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

Головна Канцелярія:
81-83 GRAND STREET
Jersey City 3, N. J.
ZIP Code: 07303

Канадська Канцелярія:
297 COLLEGE STREET
Toronto 2B, Ont.
Canada